

Сравнителноправна уредба на договарянето в полза на трето лице в гражданските кодификации от началото на XXI век

Comparative Legal Regulation of Stipulation in Favour of a Third Party in the Civil Codifications of the Beginning of the 21st Century

Светослав Иванов¹

SUMMARY

The article examines the achievements of the most recent civil codes, those of the beginning of the twenty-first century, in the regulation of stipulation in favour of a third party, by virtue of which a third party (beneficiary) acquires a right or benefit from the agreement of the promisee and the promisor in Slovenia, Brazil, Estonia, the Draft Common Framework of Reference, Romania, Hungary, France (the reform of the General part of the Law of Obligations in 2016) and the most recent Civil and Commercial Code of Argentina.

¹ Светослав Иванов, доктор по право, хоноруван преподавател, Юридическия факултет, УНСС, районен съдия в Районен съд – гр. Ботевград, e-mail: svetoslav.iv.ivanov@gmail.com, България (Svetoslav Ivanov, JD, part-time Asst. Prof., Faculty of Law of the University of National and World Economy, District Judge at the District Court – Botevgrad, e-mail: svetoslav.iv.ivanov@gmail.com, Bulgaria).

KEY WORDS

Stipulation in favour of a third party (beneficiary), Promisee (Stipulator), Promisor, Comparative Civil Law

Настоящата статия е посветена на достиженията на големите кодификации от XX и началото на XXI в. при уредбата на *stipulatio in favorem tertii* (договаряне или уговаряне в полза на трето лице). Тук трето лице (бенефициер) придобива право или някакво благо от уговорката (стипулацията) на страните, които се наричат уговарящ (стипулант) и обещател (промитент). Изследвани са гражданските законници от първата половина на XX в. в Словения (по 1), Бразилия (по 2) и Естония (по 3), Проектът за обща референтна рамка (ПОРР) (по 4), новите цивилни кодекси на Румъния от 2009 г. (по 5) и Унгария от 2013 г. (по 6), както и реформата на общата част на облигационното право на френския *C. civ.* от 2016 г. (по 7), така и гражданския и търговски кодекс на Аржентина от 2019 г. (по 8).

1. Словенският *Obligacijski zakonik* от 2001 г.

Уредбата на „договарянето в полза на трето лице“ (*pogodba v korist tretjega*) в словенския „Облигационен закон“ (*Obligacijski zakonik*) от 2001 г. е класическа и много близка до разпоредбите на сръбския Закон за облигационните отношения от 1991 г. (по 7). Страните са наречени „договарящ“ или „уговарящ“ (*pogodbenik*), „съдоговарящ“ (*sopogodbenik*) или „длъжник“, в смисъл на: „обещател“ (*dolžnik*) и „трети“, т.е. „трето лице“ (*tretji*).

Чл. 126 (1) Когато с договор е уговорено право в полза на трето лице, третото лице придобива собствено и пряко право срещу длъжника, освен ако е уговорено друго или ако не произтича друго от обстоятелствата по сделката².

² Kadar je s pogodbo ustanovljena pravica v korist nekoga tretjega, pridobi tretji lastno in neposredno pravico nasproti dolžniku, če ni dogovorjeno ali če ne izhaja iz okoliščin posla kaj drugega.

(2) Договарящият има право да иска от съдоговарящия да изпълни към третото лице задължението, което се е задължило да изпълни в негова полза³.

Чл. 127 (1) Страната, която съгласно договора има право да иска от съдоговаряща страна изпълнение на задължение към трето лице, може да отмени или промени учреденото в полза на трето лице право, докато третото лице заяви, че приема правото⁴.

(2) Ако обаче е уговорено, че съдоговарящият ще изпълни това, което е поел в полза на третото лице, едва след смъртта на договарящия, дотогава той [последният] може да отмени правото в полза на трето лице, дори и с негово завещателно разпореждане, ако нещо друго не произтича от самия договор или от обстоятелствата⁵.

Чл. 128 Длъжникът може да предяви срещу третото лице всички възражения, които има от договора в полза на третото лице, срещу договарящия⁶.

Чл. 129 Ако трето лице се откаже от уговореното в негова полза право или ако договарящият го отмени, правото принадлежи на договарящия, освен ако е уговорено друго или ако друго не произтича от естеството на сделката⁷.

2. Бразилският Código Civil от 10.01.2002 г.

Бразилският Código Civil от 10.01.2002 г. посвещава чл. 435 – 438 на „Уговорката в полза на трето лице“ (Da Estipulação em Favor de Terceiro):

³ Pogodbenik ima pravico zahtevati od sopogodbenika, da tretjemu izpolni obveznost, ki se jo je zavezal izpolniti v njegovo korist.

⁴ Pogodbenik, ki je po pogodbi upravičen zahtevati od sopogodbenika, da tretjemu izpolni obveznost, lahko pravico, ustanovljeno v korist tretjega prekliče ali spremeni, vse dokler tretji ne izjavi, da pravico sprejema.

⁵ Če pa je dogovorjeno, da bo sopogodbenik tisto, za kar se je zavezal v korist tretjega, izpolnil šele po pogodbenikovi smrti, lahko ta vse dotlej, tudi s svojo oporoko, pravico v korist tretjega prekliče, če ne izhaja iz same pogodbe ali iz okoliščin kaj drugega.

⁶ Dolžnik lahko uveljavlja proti tretjemu vse ugovore, ki jih ima iz pogodbe v korist tretjega proti pogodbeniku.

⁷ Če tretji odkloni pravico, ki je bila ustanovljena v njegovo korist, ali če jo pogodbenik prekliče, pripada pravica pogodbeniku, razen če ni dogovorjeno ali če ne izhaja iz narave posla kaj drugega.

Чл. 436 Каквото е уговорено в полза на трето лице, може да се взиска изпълнение на задължението⁸.

§ 1 Третото лице, в полза на което е уговорено задължението, също има право да го взиска, като обаче се подчинява на условията и правилата на договора, ако е съгласно с това и уговарящият не го промени при условията на чл. 438⁹.

Чл. 437 Ако на третото лице, в полза на което е сключен договорът, е оставено правото да иска изпълнение, уговарящият не може да освободи длъжника¹⁰.

Чл. 438 Уговарящият може да си запази правото да замести третото лице, посочено в договора, независимо от неговото или нейното съгласие и това на другата договаряща страна¹¹.

§ 1 Замяната може да стане с акт между живи или с разпореждане на последна воля¹².

3. Естонският Võlaõigusseadus от 01.07.2002 г.

В § 80 от естонския Закон за задълженията (Võlaõigusseadus) от 01.07.2002 г. е уреден „договор в полза на трето лице“ (leping kolmanda isiku kasuks) в същински смисъл, докато § 81 се отнася до „kolmandat isikut kaitsev leping“. Това ще рече „договор за защита на трето лице“ или „нетипична уговорка в полза на другиго“.

§ 80 (1) Договорът може да предвижда или да произтича от естеството на дълговото правоотношение, че задължението трябва да се изпълни на трето лице вместо на кредитора (договор в полза на трето лице)¹³.

⁸ O que estipula em favor de terceiro pode exigir o cumprimento da obrigação.

⁹ Ao terceiro, em favor de quem se estipulou a obrigação, também é permitido exigi-la, ficando, todavia, sujeito às condições e normas do contrato, se a ele anuir, e o estipulante não o inovar nos termos do art. 438.

¹⁰ Se ao terceiro, em favor de quem se fez o contrato, se deixar o direito de reclamar-lhe a execução, não poderá o estipulante exonerar o devedor.

¹¹ O estipulante pode reservar-se o direito de substituir o terceiro designado no contrato, independentemente da sua anuência e da do outro contratante.

¹² A substituição pode ser feita por ato entre vivos ou por disposição de última vontade.

¹³ Lepingus võib ette näha või võlasuhte olemusest tuleneda, et kohustus tuleb võlausaldaja asemel täita kolmandale isikule (leping kolmanda isiku kasuks).

(2) Трето лице може да иска изпълнение на договора, ако това е предвидено в договора или произтича от закона¹⁴.

(3) Ако в договора за застраховка „Живот“ или в договора за лизинг е предвидено изпълнение на задълженията на застрахователя, или плащане на лизинга на трето лице, третото лице може да иска изпълнението на договора, освен ако в договора е предвидено друго. Същото важи и за договор за дарение, ако получателят трябва да изпълни някакво задължение към трето лице съгласно договора¹⁵.

(4) Третото лице, в чиято полза е сключен договорът, не е необходимо да е лично идентифицирано към момента на сключването на договора¹⁶.

(5) Ако длъжникът трябва да изпълни задължение към трето лице след смъртта на кредитора, третото лице може да иска изпълнението на задължението от смъртта на кредитора, освен ако от договора или естеството на дълга не следва, че задължението трябва да бъде изпълнено по-късно¹⁷.

(6) Страните могат да променят или развалят сключения в полза на трето лице договор и без съгласието на третото лице, освен ако в закон или договор е предвидено друго¹⁸.

(7) Срещу трето лице длъжникът може да направи същите възбращения, каквито може да направи срещу кредитора¹⁹.

(8) Ако третото лице се откаже от даденото му по договора право или ако правото му се погаси или вече не е в сила, се приема, че кредиторът може да посочи ново трето лице,

¹⁴ Kolmas isik võib nõuda lepingu täitmist, kui see on ette nähtud lepinguga või tuleneb seadusest.

¹⁵ Kui elukindlustus- või elurendiselepinguga nähakse ette kindlustusandja kohustuste täitmine või elurendise maksmine kolmandale isikule, võib kolmas isik nõuda lepingu täitmist, kui lepingust ei tulene teisiti. Sama kehtib kinkelepingu kohta, kui kingisaaja peab vastavalt lepingule täitma mingi kohustuse kolmandale isikule.

¹⁶ Kolmas isik, kelle kasuks on leping sõlmitud, ei pea lepingu sõlmimise ajal olema isikuliselt määratletav.

¹⁷ Kui võlgnik peab täitma kohustuse kolmandale isikule pärast võlausaldaja surma, võib kolmas isik kohustuse täitmist nõuda alates võlausaldaja surmast, kui lepingust või võlasuhte olemusest ei tulene, et kohustus tuleb täita hiljem.

¹⁸ Lepingupooled võivad kolmanda isiku kasuks sõlmitud lepingut muuta või selle lõpetada ka kolmanda isiku nõusolekuta, kui seadusest või lepingust ei tulene teisiti.

¹⁹ Võlgnik võib kolmanda isiku vastu esitada samu vastuväiteid, mida ta võib esitada võlausaldaja vastu.

на което трябва да се изпълни задължението, или да поиска задължението да бъде изпълнено нему²⁰.

(9) Ако трето лице се откаже от даденото му с договора право, счита се, че то не е имало това право. Отказът е валиден, ако съответното волеизявление достигне до двете страни по договора²¹.

§ 81 (1) Договорът може да включва задължение за зачитане на интересите или правата на трето лице в същата степен, както интересите или правата на кредитора. Такова задължение се поема, ако: 1) интересите или правата на трето лице са застрашени по време на изпълнението на договора в същата степен, както интересите или правата на кредитора, 2) волята на кредитора да защити интересите или правата на третото лице могат да бъдат поети, 3) волята на кредитора да защити интересите или правата на третото лице, а третото лице е разпознаваемо за длъжника²².

Алинея 2: „При нарушение на задължението по ал. 1 на този член трето лице може да иска обезщетение за причинените му вреди²³.

4. Draft Common Frame of References om 2007 г.

Най-видният представител на soft law на Континента, DCFR от 2007 г., разкрива и една от най-комплицираните регламентации на „stipulation in favour of a third party“ („уговорката в полза на трето лице“): Първо, в нея са налице редица тавтологии. (Вж. напр. в кн. II, чл. 9:301, ал. 1:

²⁰ Kui kolmas isik loobub talle lepinguga antud õigusest või kui tema õigus lõpeb või ei kehti, siis eeldatakse, et võlausaldaja võib määrata uue kolmanda isiku, kellele kohustus tuleb täita, või nõuda kohustuse täitmist endale.

²¹ Kui kolmas isik loobub talle lepinguga antud õigusest, siis loetakse, et tal ei ole seda õigust olnud. Loobumine on kehtiv, kui vastav tahteavaldus jõuab mõlema lepingupooleni.

²² Lepinguga võib kaasneda kohustus arvestada kolmanda isiku huvide või õigustega samal määral kui võlausaldaja huvide või õigustega. Sellist kohustust eeldatakse, kui: 1) kolmanda isiku huvid või õigused on lepingu täitmise käigus ohustatud samal määral kui võlausaldaja huvid või õigused ja 2) võib eeldada võlausaldaja tahet kolmanda isiku huvisid või õigusi kaitsta ja 3) võlausaldaja tahe kolmanda isiku huvisid või õigusi kaitsta ning kolmas isik on võlgnikule äratuntav.

²³ Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud kohustuse rikkumise korral võib kolmas isik nõuda talle tekitatud kahju hüvitamist.

„The parties to a contract may, by the contract [...]“). Второ, среща се не-
 нужно усложняване на изказа (вж. кн. II, чл. 9:302, б. „а“: „the third party
 has the same rights to performance and remedies for non-performance **as
 if the contracting party was bound to render the performance under a
 binding unilateral undertaking in favour of the third party** [...]“). Тре-
 то, свободната преценка на съда да реши спора с оглед на добросъвест-
 ността, позволяваща му да съобрази обстоятелства, които са убягнали
 на нормотвореца при изработването на закона, е сведена до минимум
 (срвн. по-долу напр. казуистичната разпоредба на кн. II, чл. 9:303, ал.
 3). Четвърто, спорно е доколко е оправдано несъщинската и същинската
 уговорка в полза на друг да бъдат напълно приравнени една на друга
 (вж. кн. II, чл. 9:301, ал. 1).

Книга II, чл. 9:301 засяга понятието „stipulation in favour of a third
 party“:

- (1) Страните по договор могат чрез договора да предоставят
 право или друга полза на трето лице. Третото лице може да
 не съществува или да не е определено по време на сключва-
 нето на договора²⁴.
- (2) Естеството и съдържанието на правото или ползата за тре-
 тото лице се определят от договора и се подчиняват на всяко
 условие или друго ограничение съгласно договора²⁵.
- (3) Предоставената полза за третото лице може да бъде под
 формата на освобождаване или ограничаване на отговор-
 ност на третото лице към една от страните²⁶.

Книга II, чл. 9:302 – правата и възраженията на страните:

Когато една от страните по договора е обвързана да изпълни
 едно вземане към трето лице съгласно договора, тогава при
 липсата на противната уговорка: (а) третото лице има същи-
 те права да иска изпълнение и да упражни всички права при

²⁴ The parties to a contract may, by the contract, confer a right or other benefit on a third party. The third party need not be in existence or identified at the time the contract is concluded.

²⁵ The nature and content of the third party's right or benefit are determined by the contract and are subject to any conditions or other limitations under the contract.

²⁶ The benefit conferred may take the form of an exclusion or limitation of the third party's liability to one of the contracting parties.

неизпълнение, както, ако страната по договора би била обвързана да изпълни едно вземане от едностранно изявление в полза на трето лице; (б) страната по договора може да направи срещу третото лице всички възражения, които може да направи срещу другата страна по договора²⁷.

Книга II, чл. 9:303 засяга отменимостта и отказа от правото/ползата:

(1) Третото лице може да откаже правото или ползата с уведомление до която и да е от страните по договора, доколкото е направило това без ненужно забавяне, след като е било уведомено за правото или ползата и преди изрично или мълчаливо да ги е приело. При такъв отказ правото или ползата за третото лице се счита, че никога не са били приети от него²⁸.

(2) Страните по договора могат да премахнат или променят уговорките относно правото или ползата за третото лице, ако това е направено преди някоя от тях да е била уведомила третото лице, че правото или ползата са му били предоставени. Договорът определя дали или чрез кого и при какви обстоятелства правото или ползата за третото лице могат да бъде отменени или променени след този момент²⁹.

(3) Дори ако предоставените право или полза за третото лице по силата на договора са отменяеми или променими, правото да се отмяна или промяна се изгубва, ако страните или страната, която има право на отмяна или промяна, са дали основание на третото лице да вярва, че предоставените

²⁷ Where one of the contracting parties is bound to render a performance to the third party under the contract, then, in the absence of provision to the contrary in the contract: (a) the third party has the same rights to performance and remedies for non-performance as if the contracting party was bound to render the performance under a binding unilateral undertaking in favour of the third party; and (b) the contracting party may assert against the third party all defences which the contracting party could assert against the other party to the contract.

²⁸ The third party may reject the right or benefit by notice to either of the contracting parties, if that is done without undue delay after being notified of the right or benefit and before it has been expressly or impliedly accepted. On such rejection, the right or benefit is treated as never having accrued to the third party.

²⁹ The contracting parties may remove or modify the contractual term conferring the right or benefit if this is done before either of them has given the third party notice that the right or benefit has been conferred. The contract determines whether and by whom and in what circumstances the right or benefit can be revoked or modified after that time.

право или полза са неотменими или не подлежат на промяна и ако третото лице е действало разумно, уповавайки се на това³⁰.

5. Румънският Codul civil от 2009 г.

Уредбата на уговорката в полза на трето лице в Codul civil (RCC) от 2009 г. възпроизвежда разрешенията на френския чл. 1119, 1165, 1121 C. civ., ред. от 1804 г., практиката по прилагането и доктрината върху тях (§ 3, по 33а/б), като ги доразвива. Същевременно държи сметка за постиженията на BGB, срвн. напр. чл. 1286, ал. 1 от рум. CC с § 333 BGB (§ 3, по 34б).

Чл. 1280 Договорът поражда действие само между страните, освен ако законът не предвижда друго³¹.

Чл. 1281 Договорът е противопоставим на трети лица, които не могат да накърняват правата и задълженията, произтичащи от договора. Трети лица могат да се позовават на действието на договора, но без да имат право да искат неговото изпълнение, освен в предвидените от закона случаи³².

Чл. 1284 (1) Всеки може да уговаря от свое име, но в полза на трето лице³³.

(2) Чрез действието на уговорката облагодетелстваният придобива правото пряко да иска изпълнението на задължението от обещаателя³⁴.

Чл. 1285 Облагодетелстваният трябва да бъде определен или поне определяем към датата на сключване на уговорката и да съществува към момента, когато обещаателят трябва

³⁰ Even if the right or benefit conferred is by virtue of the contract revocable or subject to modification, the right to revoke or modify is lost if the parties have, or the party having the right to revoke or modify has, led the third party to believe that it is not revocable or subject to modification and if the third party has reasonably acted in reliance on it.

³¹ Contractul produce efecte numai între părți, dacă prin lege nu se prevede altfel.

³² Contractul este opozabil terților, care nu pot aduce atingere drepturilor și obligațiilor născute din contract. Terții se pot prevala de efectele contractului, însă fără a avea dreptul de a cere executarea lui, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.

³³ Oricine poate stipula în numele său, însă în beneficiul unui terț.

³⁴ Prin efectul stipulației, beneficiarul dobândește dreptul de a cere direct promitentului executarea prestației.

да изпълни задължението си. В противен случай уговорката е в полза на уговарящия, без да утежнява положението на обещаателя³⁵.

Чл. 1286 (1) Ако третото ползващо се лице не приеме уговорката, неговото право се смята за никога не е съществувало³⁶.

(2) Уговорката може да бъде отменена, докато приемането на облагодетелствания не е достигнало до уговарящия или обещаателя. Уговорката може да бъде приета и след смъртта на уговарящия или на обещаателя³⁷.

Чл. 1287 (1) Уговарящият е единственият, който има право да отмени уговорката, като неговите кредитори или наследници не могат да направят това. Уговарящият обаче не може да отмени уговорката без съгласието на обещаателя, ако последният има интерес да я изпълни³⁸.

(2) Отмяната на уговорката има действие от момента, в който достигне до обещаателя. Ако не е посочен друг облагодетелстван, отмяната ползва уговарящия или неговите наследници, без да утежнява положението на обещаателя³⁹.

Чл. 1288 Обещаващият може да противопостави на облагодетелствания само възраженията, основани на договора, който включва уговорката⁴⁰.

³⁵ Beneficiarul trebuie să fie determinat sau, cel puțin, determinabil, la data încheierii stipulației și să existe în momentul în care promitentul trebuie să își execute obligația. În caz contrar, stipulația profită stipulantului, fără a agrava însă sarcina promitentului.

³⁶ Dacă terțul beneficiar nu acceptă stipulația, dreptul său se consideră a nu fi existat niciodată.

³⁷ Stipulația poate fi revocată cât timp acceptarea beneficiarului nu a ajuns la stipulant sau la promitent. Stipulația poate fi acceptată și după decesul stipulantului sau al promitentului.

³⁸ Stipulantul este singurul îndreptățit să revoce stipulația, creditorii sau moștenitorii săi neputând să o facă. Stipulantul nu poate însă revoca stipulația fără acordul promitentului dacă acesta din urmă are interesul să o execute.

³⁹ Revocarea stipulației produce efecte din momentul în care ajunge la promitent. Dacă nu a fost desemnat un alt beneficiar, revocarea profită stipulantului sau moștenitorilor acestuia, fără a agrava însă sarcina promitentului.

⁴⁰ Promitentul poate opune beneficiarului numai apărările întemeiate pe contractul care cuprinde stipulația.

6. Унгарският Polgári törvénykönyv от 2013 г.

Един от най-новите кодекси в началото на настоящия век е унгарският ГК, Polgári törvénykönyv (РТК) от 2013 г., който урежда *ius quaesitum tertio* в чл. 6:136:

(1) Когато страните са сключили договор за престация за трето лице, то може да поиска изпълнението ѝ, ако: (а) това право е уговорено от страните; или (б) следва от целта на договора или обстоятелствата по случая⁴¹.

(2) Трето лице може да иска изпълнение на престацията в негова полза от деня, в който получи уведомление за договора, от която и да е от страните. Ако трето лице се откаже от правото да иска изпълнение на престацията, тя може да бъде поискана от уговарящия⁴².

(3) Обещателят може да направи възраженията си по договора и срещу третото лице⁴³.

7. Френският C. civ. след 2016 г.

Забележителна е уредбата на уговарянето в полза на трето лице в C. civ. след общата реформа на облигационното право във Франция през 2016 г. Верен на традицията, завещана от Потие (§ 3, по 30, 33a/б), френският кодификатор започва с началото, че всеки задължава себе си.

Чл. 1203 Всеки може да се задължава само от свое име за себе си⁴⁴.

⁴¹ Ha a felek harmadik személy részére teljesítendő szolgáltatásra kötött szerződést, a harmadik személy akkor követelheti a szolgáltatás teljesítését, ha (a) ezt a jogát a felek kikötötték; vagy (b) ez a szerződés célja vagy az eset körülményeiből következik.“

⁴² A harmadik személy a javára kikötött szolgáltatás teljesítését kezdve követelheti, hogy őt valamelyik fél értesíti arról, hogy a javára szóló szerződést kötöttek. Ha a harmadik személy a szolgáltatás teljesítésének követeléséről lemond, a szolgáltatást a javára szerződött fél követelheti.

⁴³ A kötelezett a szerződésből folyó kifogásait a harmadik személlyel szemben érvényesítheti.

⁴⁴ On ne peut s'engager en son propre nom que pour soi-même.

След това се въвеждат някои от изключенията от постулирания принцип: *le porte-fort* (обещаването на действието на друг, чл. 1204) и „уговарянето в полза на друго“ (*la stipulation pour autrui*), чл. 1205 – 1209.

Чл. 1205 (1) Може да се уговаря за друго⁴⁵.

(2) Едната от договарящите страни, уговарящият, може да накара другата, обещаателят, да извърши една престация в полза на друго, ползващо се лице. Последното може да бъде бъдещо лице, но трябва да бъде посочено точно или да може да бъде определено по време на изпълнение на обещанието⁴⁶.

В чл. 1206, ал. 1 постановено, че правото, което би могло да се придобие от бенефициера, е obligatorно, но не и вещно. Този извод се прави *per argumentum a contrario* на чл. 1206, ал. 1 и чл. 1205, ал. 2, изр. 1 (впрочем това е константна практика на френските съдилища и преди измененията на облигационното право през 2016 г., Req. 30.04.1888: DP 1888.1.291, Com. 23.05.1989: Bull. civ. IV, № 164⁴⁷).

Чл. 1206 (1) Ползващото се лице има пряко право на престацията срещу обещаателя от уговорката⁴⁸.

Алинеи 2 и 3 на чл. 1206 са посветени на отмяната на уговорката от стипуланта, чиято уредба е доразвита в чл. 1207 и приемането ѝ от бенефициера, като в чл. 1208 са направени някои уточнявания.

Чл. 1206 (2) Въпреки това уговарящият може свободно да отмени уговорката, стига ползващото се лице да не я е приело⁴⁹.

⁴⁵ On peut stipuler pour autrui.

⁴⁶ L'un des contractants, le stipulant, peut faire promettre à l'autre, le promettant, d'accomplir une prestation au profit d'un tiers, le bénéficiaire. Ce dernier peut être une personne future mais doit être précisément désigné ou pouvoir être déterminé lors de l'exécution de la promesse.

⁴⁷ *Code civil. Annoté. Papier & numérique*. Édition limitée 2020. 119e édition. Paris, Dalloz, 2019, p. 1461.

⁴⁸ Le bénéficiaire est investi d'un droit direct à la prestation contre le promettant dès la stipulation.

⁴⁹ Néanmoins le stipulant peut librement révoquer la stipulation tant que le bénéficiaire ne l'a pas acceptée.

(3) Уговорката става неотменима в момента, в който приемането ѝ достигне до уговарящия или обещаателя⁵⁰.

Чл. 1207 (1) Отмяната може да бъде направена само от уговарящия или след смъртта му от неговите наследници. Последните могат да направят това само след изтичането на тримесечен период от деня, в който са уведомили ползвателя се лице, че може да я приеме⁵¹.

(2) Ако не е придружена с посочване на ново ползвачо се лице, отмяната е в полза на уговарящия или неговите наследници, в зависимост от случая⁵².

(3) Отмяната поражда действие веднага, щом третото ползвачо се лице или обещаващият узнаят за това⁵³.

(4) Когато е направена чрез завещателно разпореждане, тя влиза в сила в момента на смъртта⁵⁴.

(5) Третото лице се счита, че никога не се е облагодетелствало от уговорката, направена в негова полза⁵⁵.

Чл. 1208 Приемането може да бъде направено от ползвачото се лице или след неговата смърт от неговите наследници. То може да бъде изрично или мълчаливо. И може да настъпи дори след смъртта на уговарящия или обещаателя⁵⁶.

В чл. 1209 е дадено да се разбере, че правото на иск за изпълнение на обещаното принадлежи както на стипуланта, така и на бенефициера,

⁵⁰ „La stipulation devient irrévocable au moment où l'acceptation parvient au stipulant ou au promettant.

⁵¹ La révocation ne peut émaner que du stipulant ou, après son décès, de ses héritiers. Ces derniers ne peuvent y procéder qu'à l'expiration d'un délai de trois mois à compter du jour où ils ont mis le bénéficiaire en demeure de l'accepter.

⁵² Si elle n'est pas assortie de la désignation d'un nouveau bénéficiaire, la révocation profite, selon le cas, au stipulant ou à ses héritiers.

⁵³ La révocation produit effet dès lors que le tiers bénéficiaire ou le promettant en a eu connaissance.

⁵⁴ Lorsqu'elle est faite par testament, elle [la révocation] prend effet au moment du décès.

⁵⁵ Le tiers initialement désigné est censé n'avoir jamais bénéficié de la stipulation faite à son profit.

⁵⁶ L'acceptation peut émaner du bénéficiaire ou, après son décès, de ses héritiers. Elle peut être expresse ou tacite. Elle peut intervenir même après le décès du stipulant ou du promettant.

като дава да се разбере, че стипулантът не е лично задължени към бенефициера (Com. 25.03.1969: Bull, civ. IV, № 118⁵⁷).

Чл. 1209 Уговарящият може сам да взиска от обещаателя изпълнението на задължението му към ползващото се лице⁵⁸.

Действително „новата“ уредба на *pactum in favorem tertii* във фр. С. civ. от 2016 г. попълва редица, но не и всички⁵⁹, празноти, познати от отм. ред. на чл. 1121 от 1804 г. От чл. 1205 – 1209 не става ясно кому какво следва да се присъди, ако и стипулантът, и бенефициерът предявят едновременно искове срещу промитента или ако единият желае да развали договора, а другият – реално изпълнение. Това са въпроси, на които законодателят както и преди реформата от 2016 г. не отговаря. Това се основа на практиката, която трябва да намери най-подходящите решения според случая⁶⁰. Други „нерешени“ проблеми на законодателно нова са: валидна ли е уговорката, от която третото лице придобива не само право, но и задължения (практиката преди 2016 г. отговаря положително, щом третото лице е „приело“ уговореното в негова полза и тежест⁶¹); противопоставими ли са на третото лице възразенията на обещаателя от правоотношението му с уговарящия (и тук практиката преди реформата допуска това⁶²) и т. н.

⁵⁷ Цит. по Code civile (2020), p. 1464.

⁵⁸ Le stipulant peut lui-même exiger du promettant l'exécution de son engagement envers le bénéficiaire.

⁵⁹ Срвн. A. Bénabent. *Droit des obligations*. 17ème édition. A jour au 13.07.2018. Paris, LGDJ, 2019, p. 217.

⁶⁰ Така и S. Rowan. *The New French Law of Contract*. Oxford, Oxford University Press, 2022, p. 159.

⁶¹ Вж. Cass., civ. 1er, 08.12.1987, 85 – 11.769: „уговорката за друг не изключва **в случай на приемане от страна на бенефициера**, той да бъде държан отговорен за определени задължения“ (la stipulation pour autrui n'exclut pas, **dans le cas d'acceptation par le bénéficiaire**, qu'il soit tenu de certaines obligations).

⁶² Вж. Cass., com. 25.03.1969, № 66 – 14054 (цит. по Rowan (2022), p. 159, n. 29).

8. Аржентинският Código Civil y Comercial om 2019 г.

Правилата за „уговорка в полза на трето лице“ (estipulación a favor de tercero) в аржентинския Código Civil y Comercial (CCC) от 2019 г. са в чл. 1027 и 1028.

Чл. 1027 Ако договорът съдържа уговорка в полза на трето ползващо се лице, определено или определяемо, обещаателят му предоставя правата или възможностите, произтичащи от това, което е било договорено със уговарящия. Уговарящият може да отмени уговорката, докато не получи одобрението на трето ползващо се лице; но това не може да стане без съгласието на обещаателя, ако той има интерес тя да се запази. Приелото трето лице пряко получава правата и възможностите, произтичащи от уговорката в негова полза. Възможностите на трето ползващо се лице да приеме уговорката и да се облагодетелства от нея, след като я приеме, не се придобиват от неговите наследници, освен ако няма изрична уговорка, която ги овластява. Уговорката е с ограничително тълкуване⁶³.

Чл. 1028 Обещаателят може да предяви срещу третото лице възраженията, произтичащи от основния договор, както и тези, основани на други отношения с него. Уговарящият може: а) да взиска обещаателят да изпълни престацията, независимо дали в полза на приелото третото ползващо се лице, или в своя полза, ако третото лице не я е приело или уговарящият я е отменил; б) да развали договора в случай на неизпълнение, без да се засягат правата на третото ползващо се лице⁶⁴.

⁶³ Si el contrato contiene una estipulación a favor de un tercero beneficiario, determinado o determinable, el promitente le confiere los derechos o facultades resultantes de lo que ha convenido con el estipulante. El estipulante puede revocar la estipulación mientras no reciba la aceptación del tercero beneficiario; pero no puede hacerlo sin la conformidad del promitente si éste tiene interés en que sea mantenida. El tercero aceptante obtiene directamente los derechos y las facultades resultantes de la estipulación a su favor. Las facultades del tercero beneficiario de aceptar la estipulación, y de prevalerse de ella luego de haberla aceptado, no se transmiten a sus herederos, excepto que haya cláusula expresa que lo autorice. La estipulación es de interpretación restrictiva.

⁶⁴ El promitente puede oponer al tercero las defensas derivadas del contrato básico y

Цитирана библиография

Bénabent, A. Droit des obligations. 17ème éd. Paris, LGDJ, 2019.

Code civil. Annoté. Papier & numérique. Édition limitée 2020. 119e édition. Paris, Dalloz, 2019.

Rowan, S. The New French Law of Contract. Oxford, Oxford University Press, 2022.

las fundadas en otras relaciones con él. El estipulante puede: a) exigir al promitente el cumplimiento de la prestación, sea a favor del tercer beneficiario aceptante, sea a su favor si el tercero no la aceptó o el estipulante la revocó; b) resolver el contrato en caso de incumplimiento, sin perjuicio de los derechos del tercero beneficiario.